

Als quaranta anys d'una agressió feixista

**El 22 de desembre
fa quatre dècades
de l'agressió contra
el Casal de Montserrat.**

El 22 de desembre s'escaurà el quaranta aniversari d'una agressió feixista contra el Casal de Montserrat [1], entitat on s'aplegaven la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat i cau dels agrupaments escoltes –lògicament confessionals– Mare de Déu de Montserrat, Abat Marçet i Mossèn Antoni Batlle. El local i les organitzacions esmentades estaven sota la tutela de la comunitat benedictina de Montserrat.

El matí del diumenge 22, en veure que del local en sortia fum, els veïns s'apressaren a avisar els bombers. Aquests, en arribar, van trobar-se que totes les portes d'accés havien estat forçades i, a l'interior, cremava una pila feta amb mobles, màrfegues i papers. La intenció de l'incendi quedava prou clara. Perquè no quedessin possibilitats de dubte, els piròmans havien deixat, per duplicat, una signatura: “Espanya, ¡bandera, ¡patria, ¡lengua.” A terra, trepitjat, un quadre de Sant Jordi, i el pessebre –eren vigílies nadalenes– que els nens havien fet pel dia del pare, completament destrossat, com tot el local i les coses que hi havia. Els assaltants van endur-se el fitxer amb les dades dels escoltes i, pocs dies després, les famílies van rebre unes intimidatòries cartes encapçalades pel “Movimiento Jonsista (Grupo Psicológico)” [2]. D'aquestes n'hi havia quatre models diferents. En reproduïrem només dos:

“El ataque efectuado contra el Centro separatista ‘Casal de Montserrat’ senala el comienzo de la lucha que nuestra organización llevará a cabo hasta la extirpación total del separatismo. Con objeto de evitarle los desagradables perjuicios y avatares que el desarrollo de esta lucha podría ocasionarle, se le invita a que abandone la militancia en cualquier organización de tipo separatista o pro-separatista.”

“Jefatura de las Juntas Jonsistas de Barcelona”

“Entre la relación de protectores que se halló entre la documentación capturada por nuestras milicias en la acción del pasado 22 de diciembre contra el ‘Casal de Montserrat’, figuraba su nombre, lo cual ha dado a que en nuestros ficheros se le habra expediente como presunto enemigo de la Unidad Nacional.”

“Censuramos su actitud, con la cual por el momento atribuimos a una excesiva buena fe, rayana en la boberia. Desde el momento que esta Jefatura tenga conocimiento a través de su sección de Información de la persistencia de este tipo de subvenciones, su persona y sus propiedades quedaran expuestas a la acción directa de nuestras milicias. Todo ello sin perjuicio a exigirle en futuro próximo las responsabilidades a que con sus actos se hubiera hecho acreedor.”

“Jefatura de las Juntas Jonsistas de Barcelona”

Quan alguns pares van anar a fer una denúncia per amenaces a la policia, aquesta no els la va admetre. Va convocar-se, pel sistema boca-orella, una concentració per a l'endemà davant el casal atacat. Centenars de persones s'hi aplegaren cantant, com a himne “subversiu”,

LL. LLIBRES

herint-se a les manifestacions fetes per l'abat. Els catalans se sentiren representats quan denunciava la campanya, obra de Manuel Fraga, que havia fet d'una manera espectacular per tot el país amb l'eslogan "25 años de paz"; Escarré es va limitar a dir que "el que tenim darrere nostre no són vint-i-cinc anys de pau, sinó vint-i-cinc anys de victòria". També "el règim espanyol es diu cristià però no obeeix els principis de base del cristianisme", "allí on no hi ha llibertat autèntica, no hi ha justícia, i això és el que passa a Espanya". Pel que fa a la llengua, explicava que ell mateix havia enviat una instància al vicepresident del Govern, el capità general Agustín Muñoz Grandes, demanant la normalització del català [4]. Tot això, en el tancat món del nacionalcatolicisme, era una veritable bomba.

Les conseqüències. L'abat mitrat d'aquella tomba faraònica que és el Valle de los Caídos i membre de l'ordre benedictina, com l'abat Escarré, Fray Justo Pérez de Urbel, va contestar-li en unes afirmacions recollides a primera plana dels diaris falangistes [5], qualificant-lo d'"intrigante, despechado, enredador i calumniador", i acusant-lo de donar suport a "campañas antiespañolas". Com sempre, es jugava a l'equívoc de qui atacava Franco, atacava Espanya. Al cap de deu anys –i gairebé dia per dia, el 16 de desembre del 1973–, Pérez de Urbel, un ultrareaccionari, va admetre que Franco l'havia "utilitzat" políticament.

El Front Nacional de Catalunya va fer un manifest de suport a l'abat Escarré sota el significatiu títol "Ha parlat un home, ha parlat un poble". Les represàlies de la dictadura van prendre diferents formes: es clausura l'Òmnium Cultural i les entitats que aixoplugava en el seu local, l'Institut d'Estudis Catalans, l'Obra del Ballet Popular, l'Agrupació Dramàtica i el Secretariat d'Ensenyament del Català; se suspenen conferències en català, multant els conferencians i els organitzadors; elements "incontrolats" apallissen conferencians [6]; aquests mateixos personatges llancen còctels Molotov contra Franciscalia, al carrer Banys Nous, i contra el local dels mi-

el "Virolai"; també es sentiren crits de l'"Escarré, Escarré!". Entre aquests manifestants hi havia militants del Front Nacional de Catalunya, entre ells en Bernat Vinyes i Ferré, que en detectar dos membres de la brigada politico-social, s'hi va abraonar (en Bernat era un castell d'home amb gairebé dos metres d'alçada), i un altre company del Front, l'Iridi Casanova i Roige, i el que això signa el vam secundar; els policies, en veure's enmig d'aquell vendaval, van treure les pistoles; no cal dir que nosaltres iniciàrem una "retirada estratègica" i ens vam perdre entre la munió de gent. Un grup nombrós va continuar fins a la plaça de Catalunya amb el "Virolai" als llavis. Un noi alemany de 17 anys, que feia fotografies, va ser detingut, li van prendre la màquina i, posteriorment, fou multat pel governador civil, Antonio Ibáñez Freire, amb 10.000 pessetes, que, el 1963, eren molts diners.

El notari a qui els afectats van fer aixecar acte de l'estat del Casal va rebre una ordre del jutge que instruïa el sumari prohibint-li donar cap còpia de l'acta, fins i tot, a qui li l'havia encarregat. Fins

aquí uns fets de fa quaranta anys. Però, per què aquesta agressió contra el Casal de Montserrat? Doncs, simplement, pel seu nom.

Les causes. El 14 de novembre d'aquell any, l'abat de Montserrat, Aureli M. Escarré, va fer unes declaracions al periodista J. A. Novais [3] que es van publicar als diaris *O Estado de São Paulo*, del Brasil, i a *Le Monde*, de París. Aquest darrer, que ja era de venda normal a Barcelona, l'aleshores ministre d'Informació i Turisme, Manuel Fraga Iribarne, el va prohibir a tot l'estat espanyol.

Les declaracions, d'una gran duresa sobretot venint d'un prelat de prestigi, en una època en què les jerarquies eclesiàstiques continuaven essent incondicionals del franquisme, van despertar en els addictes al règim una gran indignació. D'aquestes declaracions se'n van fer còpies que circularen, clandestinament, de manera profusa. Al monestir de Montserrat arribaren piles de cartes i telegrames, enviats no sols de Catalunya, sinó també d'altres indrets de l'estat, ad-

nyons escoltes als caputxins de Sarrià. La delegació a Barcelona del Ministeri d'Informació i Turisme (recordem-ho, el de Fraga) va exigir a Montserrat que l'única revista que es publicava en català, *Serra d'Or*, sollicités permís per seguir editant-se i que se sotmetés a la censura prèvia. Com que es tractava d'una publicació de l'Església i, segons el Concordat, no li calia cap de les dues coses, els monjos s'hi negaren; aleshores van intimidar l'impremta Seix i Barral perquè deixés d'imprimir-la.

Però amb tot això –i moltes altres coses, la llista podria allargar-se força– no n'hi havia prou. La dictadura, amb el suport d'altres jerarquies de la cúria espanyola, va pressionar diplomàticament el Vaticà fins aconseguir que l'abat Escarré prengués el camí de l'exili.

En conèixer-se la marxa de l'abat, de seguida es va convocar una concentració silenciosa (el 26 de març del 1964) davant el Palau de l'Arquebisbat barceloní per reclamar el seu retorn. Hi havia milers de persones i, també, els "grisos", que per primera vegada van presentar-se amb piquets de cavalleria i casc de ferro. Grups de feixistes amb boina vermella [7] i porres, sota la protecció que en tot moment els va donar la policia, atacaren els concentrats, que escamparen amb un sol crit: "Escarré, Escarré!". Aquest nom va aparèixer pintat per tot Catalunya. També va fer-se un disc a França, introduït clandestinament, amb diverses homilies de l'abat en la línia del Concili Vaticà II.

Una mostra del calat de l'actitud de l'abat en el nostre poble és que quan va retirar-se la Mare de Déu de Núria del seu santuari –per evitar que fos profanada pel nacionalcatolicisme amb el pretext d'una coronació canònica–, una de les tres condicions [8] per a la seva devolució era: "El retorn de l'abat Escarré entre el seu poble."

I l'abat va retornar... però per morir pocs dies després de trepitjar la terra de la pàtria que tant estimava. L'enterrament (el 22 d'octubre del 1968) va ser una impressionant mostra d'homenatge i de reivindicació nacional. Però aquesta és una altra història.

La història que no canvia és la dels nacionalistes espanyols –nacionalisme que

per als catalans és hegemònic, opressor i genocida–. Avui no cremen casals, però les seves incendiàries invectives, a través dels mitjans de comunicació, destil·len la intolerància i l'odi per totes les nacions perifèriques de l'estat.

Robert Surroea i Tallaferro

Notes

[1] Situat al carrer dels Arcs número 7 de Barcelona.

[2] Les JONS (Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista) era un grup feixista fundat l'octubre del 1931 per Ramiro Ledesma Ramos i Onésimo Redondo (que avui dona cognom al municipi vallisoletà de Quintanilla de Onésimo). El 1934 es fusiona amb Falange Espanola. A l'època que van dur a terme aquesta acció no tenien cap activitat.

[3] J. A. Novais era el cap corresponsal del diari francès *Le Monde* a l'estat espanyol; sempre va acollir la informació que li donava l'oposició a la dictadura, difonent-la. Això va costar-li, el 1977, una agressió per part dels Guerrilleros de Cristo Rey, que el van colpejar amb una pistola al cap i li van clavar un arma blanca a la zona glútea.

[4] Aquesta campanya va fer-se acollint-se al dret de petició, reconegut pel Fuero de los Españoles, en què deia que tothom podia adreçar-se al Govern amb una instància individual fent una petició. Van recollir-se 10.000 instàncies (estan totes microfilmades) demanant: l'ensenyament del català i en llengua catalana, la publicació de premsa en català i el seu ús als mitjans de comunicació i la normal existència del català en les entitats i corporacions que així ho volguessin. El règim no les va contestar, incomplint d'aquesta manera les seves pròpies lleis. Tot al contrari, la recollida de signatures va provocar detencions, registres policials, multes i pèrdua de llocs de treball.

[5] *Solidaridad Nacional* de Barcelona, 8 de desembre del 1963.

[6] A Ruiz Giménez li van trencar un dit a part de provocar-li diversos hematomes.

[7] Peça que formava part de l'uniforme de falangistes i requetés.

[8] Les altres dues eren: "El lliure nomenament per l'Església de bisbes autòctons a Catalunya sense que sigui possible a certes autoritats eclesiàstiques unides a les civils ofegar la veu de la comunitat cristiana local." (Com veiem avui, la història es repeteix.) I "La dimissió del Dr. González, bisbe recusat pels fidels de Barcelona com a no català i com a imposat, contra l'esperit del Concili, per la intervenció del poder civil." (Aquest bisbe és el que va provocar la campanya "Volem bisbes catalans".)

Una mostra del calat de l'actitud de l'abat en el nostre poble és que quan va retirar-se la Mare de Déu de Núria del seu santuari –per evitar que fos profanada pel nacionalcatolicisme amb el pretext d'una coronació canònica–, una de les tres condicions per a la seva devolució era: "El retorn de l'abat Escarré entre el seu poble"

L'atac feixista va deixar la seva signatura a l'entrada del Casal de Montserrat. A dins, havien trepitjat un quadre de Sant Jordi i havien destrossat el pessebre que els més petits havien fet.